

92042R

Mana Tohu Mātauranga o Aotearoa
New Zealand Qualifications Authority

Level 1 Te Reo Māori Kūki ‘Airani 2025

**92042 Demonstrate understanding of written
Te Reo Māori Kūki ‘Airani related to everyday contexts**

Credits: Five

RESOURCE BOOKLET

Refer to this booklet to answer the questions for Te Reo Māori Kūki ‘Airani 92042.

Check that this booklet has pages 2–7 in the correct order and that none of these pages is blank.

YOU MAY KEEP THIS BOOKLET AT THE END OF THE EXAMINATION.

TEXT A: *Te komakoma'anga a Michael rāua kō Tatiana*
(Michael and Tatiana's conversation)

Glossed vocabulary

varāipāni	fryer
marū	patient
'aparāi'anga	application

Michael

Ē Tatiana. Tē pē'ea nei tā'au ngāi 'anga'anga ou i kō i te toa 'oko ika ē te pitete maoa?

Meitaki tikāi! Ma'ata tāku moni ē 'akaputu nei.

Tatiana

Michael

Tē kimi ara rātou i tēta'i aronga 'anga'anga i muri ake i te tere'anga āpi'i? Kā 'inangaro au i tēta'i mānga moni nāku.

Nō te a'a tē kimi nei rātou! Ē reka ana au i tōku ora 'akamata i muri ake i te tere'anga āpi'i ē mē viviki tāku 'anga'anga i te oti, kā tae vave au ki te kāinga nō te tuātau kaikai i te a'ia'i! Ī tēta'i taime kā rāuka iāku tē 'apai i tēta'i au pitete māoa kī te kāinga.

Tatiana

Michael

Kāre au ē 'anga'anga ana kia pāti te ora rima i te a'ia'i, nō te mea kō tē rēirā tē tuātau nō tāku porokarāmu reka i runga i te tīvī. Ēa'a tā'au 'anga'anga ē rave ana?

Nāku ē mātipi i te pitete ē oti tīpūpū rikiriki iā rātou, kia papa no te tunu ē ka teateamamao katoa au i te au vai inu ki roto i te pia akaanuanu. I roto i te tuatao orote kā rāuka iāku tē 'anga'anga kia ma'ata atu tōku ora 'anga'anga ē kā āpi'i katoa au iāku i te tā'anga'anga i te umu varāipāni kia rāuka iāku te tauturu i te tunu. Kō tōku au taeake 'anga'anga ē marū, ē te meitaki tikāi rātou ē te umuumu nei au kia ma'ata atu toku mārāma ka rāuka i te tāmou mai mei kō ia rātou.

Tatiana

Michael

Kā rauka iāku tē tauturu iā rātou nō te tātāki'anga i te au pūtē pitete ē te 'akapapa i te au vai inu inārā kāre au e mātipi ē te tipūpū i te pitete. Kā 'akakite au kiā rātou ē kā 'anga'anga au kia ma'ata tōku ora i te tuātau ōrotē i te au rā tāku kā 'iki. Ī 'akapē'ea koe i rauka mai ei tēia ngāi 'anga'anga iākoe?

Kua āere au i te kave i tāku reta nō te 'aparāi'anga kī roto i te toa. Kua karanga mai te pū ē kua rekareka 'aia ē kua āere atu au. Kua karanga atu au ē kua 'inangaro tikāi au i te tāmou i te āpi'i ē te tomo kī roto i te rave i te 'anga'anga.

Michael

Kāre ē ma'ata roa te āpi'i. Kā tuku atu au i tēta'i tuatua 'akakite kī runga i te mata puka ē kā 'akakite kiā rātou ē a'ea au ē 'akamata ei.

Tatiana

TEXT B: *Tē 'anga'anga i te pōpōngi ē tē avatea (Morning and afternoon chores)*

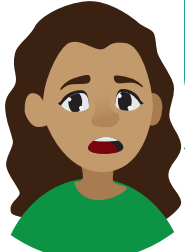
Glossed vocabulary

muna

secret

vāito'anga kite

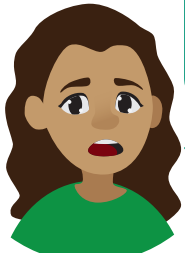
assignment

Tapu

Ē ro'iro'i tikāi au i tēia rā! Kua 'akamata tōku rā ki te aue a te toā moa, kō tōna āite'anga kua tae te ora nō te rave i te au 'angaanga ō te popongi. Te iu tikāi!

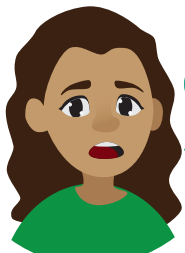
Tei roto tātou kātōatoa i tēnā paī. Kō tāku 'anga'anga mua kō te āngai i te puaka, kā kai tī ratou nā mua ake iāku! Inārā ē mareka ana au mē kite au ē kua rave au i tāku tu'anga.

Tapu

Kō tāku 'anga'anga e pāraku tītā! Kā 'akaātea au i te rau, tē rākau ē tēta'i uātu tītā tē kā pū'ia ē te matangi. Kā 'akakite atu au i tēta'i muna. I tēta'i taime kua 'akakoro au i te āere vave kī te āpi'i kia kore au e rave 'anga'anga.

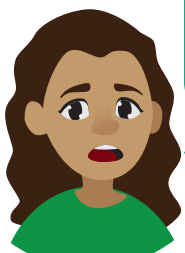
Kāre āinei e ngari atu te rave i te 'anga'anga i mua ake i te āpi'i, i te 'akaruke kī muri ake i te tere'anga āpi'i nō te mea kā ro'iro'i atu 'oki koe?

Tapu

I tēta'i au pōpōngi kā rave tōku au 'are tēina ē te 'are tuakana.

Ēa'a!

Tapu

Mē tae au kī te ngutu'are nō te āpi'i mai, ē ro'iro'i tikāi au, nō rēira kā karanga au ē kua ngaropōina iāku te rave i tāku 'anga'anga ō te pōpōngi, inārā nō te ma'ata oki tāku āpi'i ngutu'are kāre e rauka iāku te tauturu atu i tēia taime nei. I te ma'ata'anga ō te taime kāre āku āpi'i ngutu'are, kua riro rā 'oki ei 'akamūtēkī 'ua i tōku ngutu'are tangata!

Mātaiō

Mātaiō

Mātaiō

Manuia tikāi kāre koe ē no'o ana ki ta'i iāku. Ē 'anga'anga rāi tā tōku au 'are tēina e te 'are tuakana e rave ana i te pōpongi.

Mātaiō

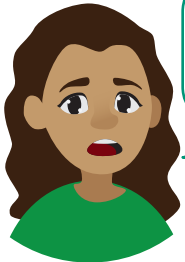
Tapu

Manuia rai kāre rāi au e no'o ana ki ta'i iākoe, kua kite au e kāre koe e 'akatika iāku kia āere kia oti rava tāku 'anga'anga.

Āe ē ka ākara katoa au e me e 'āpi'i ngutu'are rāi tā'au.

Mātaiō

Tapu

Te tuatua nō te āpi'i ngutu'are, kāre e rauka iāku te no'o mai nō te komakoma atu! Ē ākā āpi'i nō te vāito'anga kite tāku nō apopo ē kā anoano'ia au kia no'o tāmou tōku manako i tēia avatea.

Ē 'akara'anga nēnēva tikāi tēnā ē ma'ata tikāi tā'au 'āpi'i ngutu'are noātu āiteite ua tō taua pupu. Kā āere katoa au. Kāre au ē 'akaruke i tōku au teina ē te au tuakana kia rave i te 'anga'anga ō te avatea.

Mātaiō

TEXT C: *Tē tere ō Mereāni ki te pae tai* (Mereāni's beach trip)**Glossed vocabulary**

'apinga 'akaperere	souvenir
atemāmā	lungs

New message

To: Tuaine

Subject: My beach trip

Kia orāna e Tuaine!

Tē 'inangaro nei au i te 'akakitekite atu kia koe nō runga i tāku ōrotē ki te pae tai i Kaiteriteri. Kua kite au ē, tē taitaiā nei koe i te mea 'oki ē tē maromaroā nei au ē tē mā'ara'ara atu nei i te ngutu'are mei tē tuātau i neke mai ei au kī Nūtireni nei. Inārā kua kite katoa au e tē anoano ma'ata katoa nei koe i te kite ē mei te a'a rāi tē tū ō tēia ngāi.

Kāre oki au i 'inangaro ana i tēia tere, kua manako au ē me 'āere au ki te pae tai kā riro ei 'akama'ara kiāku i te ngutu'are. Inārā, kia tū au ki te 'ope ō te pae tai, kua kite au i te ma'ana ō te one tea ki runga i tōku vaevae. Kua riro te 'aruru ō te ngaru ki runga i te au toka, ei 'akama'ara kiāku iā Aitutaki. Kua kite au ē kā mareka koe i te kite i te kōpū tangata ē āere rā ē tā rātou au tākiri, mā te kata ē te kāpiki'anga atu tēta'i ki tēta'i, nō te rave i te au 'anga'anga tei mātau'ia e rātou i te rave.

Iā rātou ē tautai rā, kua rave au i tāku 'uā'orāi tu'anga! Kua āere au nā runga i te pae tai, kua kite au i te au pōreo i runga i te one tea! Kua tuku au i tēta'i pae kī roto i tāku kete. Kā riro tēia au 'apinga ei au 'apinga 'akaperere ē te 'akama'araanga mānea nāku. Kua nene'i au i tēta'i au tūtū nā'au, pēnei 'uāke kā vare'ae koe! Inārā e mānea atu rā mē kite mata koe i te pae tai.

Ī te 'openga ō te rā kua kaikai au ē te ngutu'are tangata, ē, e reka tikāi te kai ā tōku pāpā ē tōku au tungāne i 'apai mai mei roto i te tai. Kāre e vī, ko te āiti kirīmi reka tikāi tā rātou e kua mareka au i te anuanu ō te matangi tai ki runga i tōku mata ē te kavakava ō te reva i roto i tōku atemāmā. Kua kī tōku puku'atu. Kua 'inangaro au i tēia ngāi, kore ake mei iā Aitutaki rāi.

Ē rā mānea tikāi tēia ē kua 'inangaro au i te 'oki 'akaōu mai kī kōnei. Kō te pae tai e te ma'ana ō te rā, te moāna ē pērā te kirikiri i te pae tai te 'apinga i riro ei 'akapiri vaitata iāku kī tō tatou ngutu'are. Pēnei ā tēta'i rā kā kite katoa koe i tē rēira!

Mereāni

Send

Acknowledgements

Material from the following sources has been adapted for use in this assessment:

Shell image

<https://stock.adobe.com/264334032>

